

Urvaesoraosztási beszéd.

Áldozatot tenni készülünk. Im előttünk a megterített szentasztal, a mi legszentebb lelki oltárunk. Nem áldozati füst gomolyog az ég felé, hanem a kebel megszentelődött érzelmei emelkednek a legfelségesebb összhangban a magasságba, tudván, hogy Isten előtt: „csakis tiszta szív a kedves áldozat!”

Oh! drága kincs e szent asztal nekünk, mely a maga gazdagságát nem külső ékességében, hanem eszmei tartalmában bírja! A legfelségesebben mutatja fel előttünk Jézus emlékében az emberi élet magasztos eszményképét, a legtökéletesebb erkölcsi idealt! Lelki szemeinkkel mintegy leolvasni véljük róla a szent jeligét: „én példát adtam nektek, miként cselekedjetek,” de ha e példának követésében csüggedeztek, lankadni érzitek erőtöket „jőjjetek én hozzám és én megnyugtatlak titeket!” Az emlékezetnek szent és magasztos oltára, melyet felállítója maga édes üdvezítőnk hagyott reánk szent örökség gyanánt, mondván: „valahányszor ezt cselekszitek, az én emlékezetemre cselekedjétek.”

Jőjj hát szent emlékezet s világosságod fénysugarainál mutasd fel előttünk őt, az életében és halálában legdicsebbet s ihlesd meg keblünket égi érzelmekkel, hogy példájából merítsünk mi is erőt, kitartást, lelkesülést az élet nagy harcának nemesen megharcolására!

Mutasd fel őt, a mint a legnagyobb szegénység, inség és nyomor közt születik, s nevét ma mégis a koldus hajlékától, fel a királyok tündöklő palotájáig milliók meg milliók hálás kegyelettel és tisztelettel emlegetik!... A legszegényebb hajlék szülőitének kebelében is ott honol az az isteni szikra, mely a legdicsebb, a lelki életnek magaslatára emel.

Mutasd fel őt, a mint fáradhatatlan szorgalommal törekszik fejleszteni lelkének tehetségeit, „foglalataskodván mennyei atyának dolgaiban,” hogy az elfoglalandó pályára teljes készültséggel lépjen!...

Bármely munkakörre lépünk is, érezni kell magunkban a valódi elhivatást, a mely a léleknek, az akaratnak magasztos ereje.

Mutasd fel őt, a mint az indulatok és szenvedélyek feltámadható kísértései között is diadalmasan megáll s azután elindul azon az úton, melyről jól tudja, hogy saját számára szenvedéseket, de az emberiségre boldogságot és üdvösséget hozand!... Sokszor semmisül meg a legszentebb szándék, a legjobb akarat az indulatok és szenvedélyek zúgó viharai között. Az önmagunk felett való győzelem a legnagyobb győzelem.

Mutasd fel őt, a mint nemcsak hirdeti, de cselekszi a jót; lelkének melegével gyakorolja a valódi szeretetet, s bizonytságot teszen az igazságról, melynek szentségiért kész életét is feláldozni!... Cselekedni a jót, nem a jutalomnak reményében, hanem mert önmagában véve jó; gyakorolni az Istennel s embertársainkkal egyesítő szeretetet és az igazságról életünk árán is bizonytságot tenni, ez az ember legszentebb hivatása, mert „nem minden a ki ezt mondja uram. uram, megyen be a mennyeknek országába.“

Mutasd fel őt hitének fenségében, reményének magasztosságában, az isteni gondviselésbe helyezett törhetetlen bizodalomban, mely akkor sem engedi csüggedni, midőn az ármány és cselszövény feltámad ellene, hanem ingadozás nélkül viszi előbb és előbb, érezve „ha mindenek elhagyják is, dicsően egyedül, mert az atya vele van!...“ Ilyen szent hit és bizalom tesz alkalmassá, hogy a megpróbáltatások viharai és sorscsapások között is tudjunk ég felé tekinteni, s tudjuk meglátni azt az életünket jótékonyan vezérlő szent kezet még akkor is, midőn a nehéz bánat felhőitől nem látunk magunk körül egyebet, csak örvényt és homályt

Mutasd fel őt, a mint a munka hűségese elvégezéséből származott önértet nyugodtságával hajtja le fejét a kereszten s bocsánat áldásait hintve ellenségeire, lehelli ki nagy lelkét!... mindvégig híven megállani s a fájdalom kínai között még az azt szerző ellenségnek is megbocsátani — az erkölcsi nagyságnak legfenségesebb bizonyítéka. Megmutatója annak, miként lehet az emberben levő lelki tehetségeket a tökéletesség azon magas fokára fejleszteni, a hol mintegy érezzük megvalósulását Jézus eme mondásának: „én és az atya egy vagyunk.“

Ezért és ezekben oly drága kincs e szent-asztal nekünk. Ezért és ezekben oly fenségese a Jézus példája előttünk, mert érezzük, hogy az nem elérhetetlen, sőt követésére mindnyáján tehetséggel

birunk. És követjük-e? Vajha önlelkünk és a gyakorlati életben nyilvánuló cselekedetei az embereknek, ne ennek ellenkezőjéről ten-
nénk tanuságot!

Azonban, ha találkozunk is ott künn az élet zajában az emberi gyengesség és gyarlóság következtében elszomorító tényekkel, — legyen hála a jó Istennek, hogy a vallásosság, buzgóság, áldozatkészség, a Jézus példája követésének is számos bizonyítékára ismerhetünk, mert az ő, a Jézus szelleme működik mindannyiszor, valahányszor szépre, jóra, nemesre buzdúl az emberi kebel!

Jézus szelleme lakozzék hát e szent hajlékban örökkön-örökké! Példája követése hassa át a gyülekezet szívét és lelkét! És ha követésében esüggedne, lankadna a lelki erő: legyen e szent-asztal mindannyiszor az az újabb erőt adó szent hely, a hol teljesülést nyer Jézusnak ígérete, hogy „az elfáradtakat és megterhelteket kielégíti és megnyugtatja.“

Ily érzelmekkel és gondolatokkal járuljunk mindenkor e szent-asztalhoz, hogy az ahoz járulás legyen: örömeinkben megszentelünk; szenvedéseinkben, bánatunkban enyhítünk; Isten önmagunk, családjunk, embertársaink, hazánk, anyaszentegyházunk iránt tartozó kötelességeink hűséges teljesítésében lelkesítünk! Ily érzelmekkel és gondolatokkal járuljunk ez alkalommal is, de előbb imádkozzunk. Ámen.

VÉGH MIHÁLY.

Nagy Lajos köszöntője a Berde-serleggel.

1902. Oct. 26.

Uraim! Jelen Főtanácsi ebéd alkalmával én kaptam a megbízást, hogy pohárköszöntőt mondjak Berde Mózsá fejedelmi alapítónk emlékére.

Elfogadtam a megbízást azonnal, bár tudatában voltam az életkorommal járó fogyatkozásoknak. Később megfontolva feladatomnak nagyságát és értékét ezzel szemben még inkább beláttam az én fogyatkozásaimat; beláttam, hogy valamint a lenyugvásra hajló napnak árnyéka mindinkább nő, ellenben világító és életető ereje csökken, ilyen formán az öreg embernek is gyöngesége nő, creje pedig fogy: emlékező tehetsége sokszor cserben hagyja, gondolatai szárnyaszegetten földre hullanak, ítélő tehetsége fogyatékos, figyelme szórakozott, kedélyvilága többször elkomorul — vidámsága, életkedve — ha t. i. némelyikben kitör és eget kér, az emberek előtt nevetségessé válik; testi ereje csökken, hallása gyengül, hangja erejét, szépségét veszítve, fogyatékos, szakadozott, néha alig érthető.

Mindezt később beláthattam és mégis vállalkoztam e pohár köszöntő elmondására. Igen, mert a míg az ember a közéletben tért foglal, míg lelkében fellobban egy kis tűz, szívében egy nemes érzés él, addig kötelessége alkalom adtán helyt állani, az emberiség nagyjainak jóltevőinek nevét, emlékét fenntartani, áldani és dicsőíteni, hogy tanulják el tőlük az utódok is tovább fentartani, áldani és dicsőíteni az emberiség nagyjainak és jóltevőinek emlékét és dicsőségét. Így én is, míg élek, gondolok és érzek, nem szünöm meg ezt cselekedni. Vállalkoztam annyival inkább, mert Berde Mózsát ismertem, élte folyamát figyelemmel kísérhettem, mérlegeltem hagyatékának nagyságát, mert lelkemben él és mindörökké élni fog az ő kegyeletes emléke.

Feladatomat forgatva elmémben, feltűntek azok a korlátok, vagy kötelmek, melyek között az ember él, melyek között az öntudatra jutott ember életének irányt jelöl s abban az irányban munkálkodik, hat és áld. Egyik csupán szentnek él — zárdába vonul és imádkozik;